

Silvana BURILOVIĆ CRNOV, *Smiljana Rendić – zlatno pero hrvatskoga novinarstva*, Glas Koncila, Zagreb, 2022., 160 str.

Knjiga koja se ovdje prikazuje rezultat je dugogodišnjega istraživanja autorice Silvane Burilović Crnov koja se bavila životom i djelom Smiljane Rendić. Istraživanja i saznanja o toj temi autorica je objavila u doktorskoj disertaciji *Smiljana Rendić. Katolička novinarka i prijateljica Drugog vatikanskog sabora*, Katolički bogoslovni fakultet, Split, 2019. Budući da ta tema dosad nije bila sustavno istraživana, javila se potreba za objavljivanjem ove knjige koja je nastala na temelju analize Smiljaninih tekstova i privatnih pisama te razgovora s osobama koje su je poznavale i s njom surađivale. Smiljana Rendić bila je jedna od prvih žena hrvatskoga katoličkog novinarstva, istaknuta laikinja Katoličke crkve u Hrvatskoj i posebno velika vjernica i svjedokinja vjere. Svojim životom i radom pokazala je da žena može imati važnu ulogu u izgradnji Crkve i društva.

Na početku knjige nalazi se »Predgovor« (9-11) u kojem autorica iznosi razloge i motive pisanja knjige te poteškoće s kojima se susretala u njezinu nastajanju.

»Uvod« (13-17) oslikava društvene, kulturne, političke i crkvene prilike u kojima je Smiljana Rendić stvarala i živjela svoj vjernički i nacionalni identitet. Živjela je i pisala u doba komunističkog sustava koji je ograničavao javno djelovanje i pisanje katoličkih intelektualaca. Autorica ističe da je Smiljana Rendić i u takvim okolnostima pronalazila načine za svoj novinarski i književni izričaj, poznata je po pseudonimu iz Glasa Koncila *Berith*, a i njezina privatna pisma koja je upućivala biskupima, urednicima tiskovina, profesorima teologije i crkvenim i svjetovnim osobama dragocjen, koja su izvor za razumijevane duhovnog, misaonog i crkveno-političkog svjetonazora iz kojeg je progovarala javnosti.

Prvo poglavlje »Život Smiljane Rendić« (19-38) donosi osnovne podatke o djetinjstvu i mladosti Smiljane Rendić, odrastanju bez oca, školovanju u Splitu u vrijeme dolaska Komunističke partije na vlast, novinarskom i književnom radu, političkom progonu i zabrani javnog istupanja. Autorica ističe da je Rendić bila žena snažna karaktera, poliglotkinja, osebujna vjernica i dobitnica jedinstvenog odličja »Zlatno pero Glasa Koncila«.

U drugom poglavlju »Domagojska duhovna formacija i hrvatsko nacionalno usmjerenje« (39-56) autorica iznosi čimbenike koji su utjecali na Smiljaninu duhovnu formaciju i nacionalno usmjerenje te kakvu je ulogu u duhovnom životu imao njezin ispovjednik o. Stjepan Tomislav Poglajen. U knjizi je istaknuto njezino zauzimanje za očuvanje i promociju hrvatskog jezika zbog čega je u vrijeme komunizma bila sudski proganjena. Autorica raščlanjuje i analizira članak »Izlazak iz genitiva ili drugi hrvatski preporod«, zbog kojeg je pokrenut sudski proces protiv Smiljane Rendić.

Slijedi treće poglavlje »Novinarka i književnica« (57-72) u kojem je Rendić predstavljena kao svestrana novinarka i spisateljica s bogatom pisanom ostavštinom: knjige, stotine objavljenih članaka te obilna korespondencija. Izražavala se u različitim novinarskim žanrovima: informativnom, interpretativnom, istraživačkom i beletrističkom, a radove je objavljivala u svjetovnom i crkvenom tisku.

»Kroničarka Drugoga vatikanskoga koncila« (73-76) četvrto je i najkraće poglavlje knjige u kojem autorica sažima i iznosi velike zasluge Smiljane Rendić za prenošenje koncilskih

ideja preko *Glasa Koncila* u Hrvatsku. Izvršna poznavateljica nekoliko europskih jezika, bila je prihvaćena kao glavna interpretatorica koncilskih zbivanja.

Peto poglavlje »Nerazumijevanje rada Smiljane Rendić i uloge vjernika laika« (77-100) donosi sve izazove i poteškoće s kojima se Rendić susretala u svom radu. Autorica knjige uvidom u bogatu pisanu ostavštinu, posebno osobna pisma koja je Rendić upućivala intelektualnoj crkvenoj i društvenoj eliti, prikazuje »složenu problematiku prihvaćanja ili prikrivenog odmaka od Drugoga vatikanskog koncila, ali i svega onoga što ju je mučilo te brojne biografske podatke«. Iz njezinih osobnih pisama upućenih urednicima, autorica iznosi saznanja o brojnim neobjavljenim tekstovima Smiljane Rendić.

»Odnos Smiljane Rendić prema autoritetu« (101-122) zadnje je poglavlje knjige u kojem možemo čitati o njezinu odnosu s uredništvom *Glasa Koncila*: Vladimirom Pavlinićem, Živkom Kustićem i Mijom Škvorcom, zatim odnos prema zajednici »Synaxis« te s Centrom »Kršćanska sadašnjost«. Autorica ističe da je osebnost Smiljanina karaktera dolazi do izražaja u njezinu specifičnom i zanimljivom odnosu prema autoritetu, od prihvaćanja do suprotstavljanja, pri čemu je jasno iznosila svoje stavove.

Autorica na kraju knjige donosi popis bibliografskih jedinica (knjige, članci i pisma), »Bibliografija Smiljane Rendić« (123-151), zatim slijedi popis »Literature« (152) korištene u knjizi te »Važniji datumi u životu Smiljane Rendić« (153-156). Knjiga završava osnovnim podacima »O autorici« (157-158).

Knjiga Silvine Burilović Crnov na izvrstan način, preko lika Smiljane Rendić, pokazuje kako su u totalitarističkom društvu djelovali i radili katolički intelektualci, posebice vjernici laici. Budući da knjiga otvara veliku škrinju neobjavljenih izvora, može poslužiti budućim istraživačima te teme, ali i društveno-političkog, kulturnog i crkvenog konteksta u kojem je živjela i stvarala Smiljana Rendić, svestrana laikinja Katoličke crkve.

Danica Marčeta